

Rundetaarns åbningstider og astronomernes arbejde, 1824

Rigsarkivet, Københavns Universitet, Konsistoriets kopibøger, 1824 Nr. 394b og 440

Transskriberet af Jesper Vang Hansen, 2005

1824 Acta consistorii - Rundetaarns åbningstider - No. 394b

Professor Thunø's Meddelelse af Betænkning angaaende om Adgang til Udsigten fra Platformen paa det astronomiske Taarn kunde tilstædes Publicum visse Timer ugentligt

At Adgang til Udsigten fra Rundetaarn, som tilforn stod aaben for Publikum hver Dag fra Morgen til Aften, igien kunde tilstædes saaledes at den blev indskrænket til visse Timer ugentlig paa bestemte Dage, er en Sag angaaende hvilken Rector Universitatis an: præ: ved Skrivelse af 30 April d.A. har behaget at fordre min Betænkning. I denne Anledning giver jeg mig den Ære at tilstille deres Magnificense denne min ærbødige Betænkning. Ved Kikkerternes i de sidste 20 Aar forøgede fuldkommenhed instilles nu astronomiske Observationer om Dagen, ikke alene ligesaa godt, men endog bedre end om Natten. Da Adgang til Observatorium eller dets nærmeste Omgivelser, som tilforn om dagen kunde tilstædes, vil derfor nu blive til hindring for Observatorerne. At fastsætte visse Timer ugentligt paa bestemte Dage, i hvilke der uden hindring for Observationerne kunde være Adgang til Observatorium, maa ansees for umuligt. Thi, saa vel Astronomerne end flere Aar forud kunne beregne den Tid, paa hvilken Phænomenet indtræffer, som det er vigtigt at observere, saa lidet kunne de, Maaneders, Uger eller blot Dagen forud bestemme de Timer, paa hvilket det ikke skulde være muligt eller nødvendigt at observere. Grunden hertil er at Veirligets Ustædighed gjør det uvist naar dette kan skee. Den eneste Tid man formeene at saadan Adgang uden Skade for Observationerne kunde tilstedes, er just den, paa hvilken Ingen attraas Adgang, nemlig da naar det er stadigt slet Veir.

Hvorvidt dette skulde lide forandring medhensyn paa Universitetets Observatoriets særegne Beskaffenhed, tillader jeg mig at bringe i Overvejelse.

1. Naar det bemærkes at Publikum i en række af Aar tilforn har havt en daglig Adgang til dette Observatoriums Terrasse, paa hvilken adgang det har hat nogen Pris, at andre videnskabelige Instituter har i Staden regne sig det til hæder, naar xxxxx og efter Egen stæben at opfylde Publikums Ønsker, og at Universitetets Observator i nuet er fortrinlig er opfordret til at vise Publikum al mulig Opmærksomhed, da dette ikke ubetydelig contribuere til hriixx?, saa tillader jeg mig at svare hvorvist tørxxx Publikum den Humanitet, at det ikke fordrer at Observatoriets Øiemed skal forfeiles, for at det kan faae et Ønske opfyldt, som egentlig endnu bedrxx Nicolai Taarn Burde xxxx stilles og at der xxx endnu blive andre Maader tilbage paa hvilke Observatoriet kan føies det Almene til Nytte. Saaledes have Hr. Professor Schumacher og jeg, hvorfor jeg indstillet til den Kongelige Direction for Universitetet et Forslag om, at Universitetets Observatoriet i Fremtiden

anvislig som det Sted, hvor enhver aldeles frit kunde erholde deres Cronometre stillede og paa længere Tid prøvede. Da Tidsbestemmelse er Astronomiens vigtigste practiske Anvendelse, vilde derved skee det Alxxx en væsentlig vigtig Tieneste, der kunde siges at være Universitetet værdig.

2. Den Paastand, at Rundetaarn ved Vognkjørsel og flere andre Aarsager kan sættes i en Bevægelse, som gjør Observatoriet usikker, er desværre alt for hond??, men jeg tvivler om, at deb kunne anføres som Grund til at tilstæde hin ovennævnte Adgang, som man ellers, om Observatoriet havde været bedre, skulde kunne have været beføjet til at nægte xxxx, saa længe Rundetaarn skal være et astronomisk Observatorium, at Universitetet intet andet har, forekommer det mig høist betænkeligt at forøge de uovervindelige hindringer for Observationer, ved endog der kunde undgaaes. Men de Paastand fremkalder naturlig det ofte tilforn yttrede Ønske, at Universitetet snart maatte erholde et Locale, i hvilket dermed sikkerhed kunde arbeides for den vigtige Videnskab, der forxxx har bragt Universitetet ære. Med Ord kan jeg ikke beskrive, hvad sørgerlig derxx Lader, der have opxxx sig til Astronomien, fordi de følte Lyst og kaldt til denne Videnskab, og nu maa arbeide paa et Observatorium hvor deres Observationer formedelst Localet mulig saaledes kunne mislykkes at de ikke fortiene nogensomhelst xxxxxx

3. At astronomiske Instrumenter, der om Dagen kunne bruges endnu ikke findes paa Rundetaarn, er en Omstændighed der efter min Formening ikke gjør nogen Forandring i de ovenanførte. Thi disse Instrumenter ere i arbeide og ville formodentlig om kort Tid ankomme. Ikke tør jeg anbefale at den omtalte Adgang til Taarnet atter skulde tillades før det Mellemrum, indtil disse Instrumenter erholdes, thi for Publicum vilde Taarnet, der nu synes at være fast forglemt derved ikkun saare fornyes med afhielpes, flere Oppassere maatte da nødvendig ansættes, der snart derefter igien skulde afskediges, og de Oppasenten uagtet blive de gamle Instruxer anses dog sudsatte for at lide Skade, da de sten i et Locale, som ieg udelukke er derhvxx beregnet, at Adgangen til Observatoriets Taarnets aa gaaskude skulde atter blive offentlig.

Dersom det Tilfælde sklde finde Sted, at min ærbødige Betænkning ei erholder Bifald, og jeg endvidere maatte blive opfordret til at besvare det Spørgsmaal hvilken Tid der after mn Formening, til mindste hindring for Observatoriet, kunde fastsætte for en offentlig Adgang til Taarnet, saa for ej at opholde, denne Sag længere, er jeg saafri at nævne Tiderne fra 12½ til 3 Onsdag og Løverdags som saadan Tid.

Kjøbenhavn den 21. juli 1824

Ærbødigt Thura

Til deres Magnificence Hr. Professor og Doctor Bang

Consistoriets copibog, 1824 - No. 440

Consistorii Skrivelse hvorved den tilstiller Directionen Professor Thunes Betænkning under No. 394 og henstiller den i samme omhandlende Sag til Directionens Bestemmelse.

Efter at det flere gange havde været omtalt i Consistorio at det var ønskeligt, om den Adgang til Udsigten fra det astronomiske Observatoriums Terrasse paa Rundetaarn, som tilforn bestandig stod Publikum aabent i det mindste kunde tilstaaes det visse Timer om Ugen paa bestemte Dage, besluttede Consistorium i det Møde af 28de April d.A. /: Saaledes som det vil være den kongelige Direction bekiendt af den om dette Møde indsendte Indberetning:/ at Professor Thunø's Betænkning denne Sag angaaende, skulle indhentes som derefter i Mødet af 18de d. M. blev taget i fælles Overvejelse. I Betragtning af Betænkningens Grunde var Pluraliteten med Professor Thune enig i, at den paatænkte Adgang til Udsigten fra Rundetaarn, fremdeles ligesaa hidtil i den senere Tid, burde være aldeles hævet, hvorimod nogle af Consistori Medlemmer formenes, at denne Adgang burde tilstedes paa de i Betænkningens Slutning anmeldte Tider. I Anledning heraf giver Consistorium sig den Frihed at tilstille den kongelige Direction fornævnte Betænkning, og at henstille Sagen selv til Directionens behagelige Bestemmelse.

Kiøbenhavn den 23de August 1824

Ærbødigst O. Bang, M.H. Bornemann /C.F.Degen

Til den Kongelige Direction for Universitet og de lærde Skoler.